

ВИСНОВОК

**до проекту Закону України про внесення змін до деяких законів України
щодо забезпечення механізму працевлаштування та збереження рівня
доходу учасників бойових дій (включаючи осіб, які мають статус особи з
інвалідністю внаслідок війни) після демобілізації
(реєстр. № 13180-д від 08.08.2025)**

Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації розглянув на своєму засіданні 21 жовтня 2025 року (Протокол № 157) проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення механізму працевлаштування та збереження рівня доходу учасників бойових дій (включаючи осіб, які мають статус особи з інвалідністю внаслідок війни) після демобілізації (реєстр. № 13180-д від 08.08.2025), поданий народним депутатом України Третяковою Г.М. та іншими народними депутатами України.

Як зазначено в пояснювальній записці до законопроекту його метою є створення нормативно-правової основи для:

сприяння адаптації демобілізованих ветеранів з числа учасників бойових дій (включаючи осіб, які мають статус особи з інвалідністю внаслідок війни) шляхом працевлаштування та стимулювання їх економічної самостійності;

запровадження адресної бюджетної програми, а саме виплата щомісячної стипендії, як елемента компенсаційної політики за втрачений дохід;

утвердження принципів соціальної справедливості щодо осіб, які брали безпосередню участь у захисті України;

встановлення пріоритетного права на зайняття посад у разі рівних результатів конкурсного відбору.

Законопроектом передбачається:

1. Внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», якими: доповнюється стаття 1 положенням про сприяння працевлаштуванню демобілізованих ветеранів;

вводиться нова стаття 152 щодо механізмів працевлаштування та запровадження щомісячних стипендій для ветеранів впродовж перших двох років після демобілізації при умові працевлаштування на державну службу, в органи місцевого самоврядування або в приватному секторі;

2. Зміни до Закону України «Про державну службу»:

встановлення пріоритетного права на зайняття посад у разі рівних результатів конкурсного відбору на державні посади;

скасування вимоги до обов'язкової співбесіди, як суб'єктивного фактору оцінки професійної компетентності;

скасування обов'язку володіння іноземною мовою для ветеранів під час працевлаштування на державну службу;

3. Зміни до Закону України «Про правовий режим воєнного стану», зокрема:

на період до відновлення процедури проведення конкурсів на посади державної служби передбачається автоматичне призначення ветеранів на вакантні посади за поданою заявою, якщо така посада відповідає вимогам до рівня освіти.

В межах предметів відання Комітету щодо запропонованих законодавчих змін зазначаємо наступне.

Міністерство цифрової трансформації України (далі - Мінцифри) у своєму висновку висловило, зокрема, такі зауваження та пропозиції.

1. Проектом Закону пропонується доповнити статтю 152 Закону України «Про статус ветеранів війни та гарантії їх соціального захисту» положенням, яке передбачає подання ветераном заявки на отримання стипендії засобами мобільного додатку Порталу Дія (Дія).

Відповідно до пункту 1 Положення про Єдиний державний вебпортал електронних послуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1137 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 16 серпня 2022 р. № 937), це Положення визначає мету, основні завдання, функціональні можливості та суб'єктів Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (далі - Портал Дія), зміст розміщеної на ньому інформації та порядок її внесення, порядок ведення Реєстру адміністративних послуг, а також інші питання щодо функціонування Порталу Дія. Власником (держателем) Порталу Дія та виключних майнових прав інтелектуальної власності на його програмне забезпечення є держава в особі Мінцифри. Власник (держатель) Порталу Дія забезпечує, зокрема, розроблення та прийняття нормативно-правових актів щодо функціонування Порталу Дія. Технічний адміністратор державне підприємство «ДІА», що належить до сфери управління Мінцифри; здійснює створення, модернізацію, розвиток, адміністрування та забезпечення функціонування Порталу Дія, що включає в себе, зокрема: розроблення, створення, модернізацію, розвиток, впровадження та супроводження програмного забезпечення Порталу Дія.

Мінцифри звертає увагу, що для реалізації положень проекту Закону у разі його прийняття у запропонованій редакції необхідне доопрацювання мобільного додатку Дія, що потребує залучення значної кількості державних ресурсів.

Враховуючи положення абзацу четвертого пункту 3 Положення, відповідно до якого власником (держателем) Порталу Дія та виключних майнових прав інтелектуальної власності на його програмне забезпечення є держава в особі Мінцифри, а також особливості технічної реалізації відповідного

функціоналу Порталу Дія, Мінцифри пропонує виключити положення щодо подання заявок на такі виплати засобами мобільного додатку Порталу Дія (Дія).

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку (далі - НКЕК) у своєму висновку до законопроекту зазначила наступне.

1. Законопроектом, крім іншого, пропонується частину п'яту статті 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» доповнити абзацом другим у такій редакції:

«Особа, яка має статус учасника бойових дій відповідно до пунктів 19–25 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (включаючи осіб, які мають статус особи з інвалідністю внаслідок війни згідно з пунктами 11–15 частини першої статті 7 зазначеного Закону) та проходила військову службу під час дії воєнного стану, введеного Указом Президента України № 2102-IX від 24 лютого 2022 року та затвердженого Верховною Радою України відповідно до Закону України "Про правовий режим воєнного стану», призначається автоматично на наявну вакантну посаду за поданою заявою, якщо така посада відповідає вимогам до рівня освіти. До вказаної категорії осіб не застосовується процедура співбесіди, якщо така передбачена внутрішніми актами або кадровими процедурами відповідного органу».

Тобто, запропонована редакція передбачає у період дії воєнного стану автоматичне призначення осіб, які мають статус учасника бойових дій (включаючи осіб з інвалідністю) та проходили військову службу під час дії воєнного стану на посади державної служби за поданою заявою лише за критерієм відповідності рівню освіти.

Проте, такий підхід не узгоджується з положеннями частини першої статті 38 Конституції України, якою визначено, що громадяни користуються рівним правом доступу до державної служби, а також до служби в органах місцевого самоврядування та суперечить принципам професійності та доброчесності державної служби, визначеним статтею 4 Закону України «Про державну службу».

Підтримуючи в цілому підхід щодо надання переваги під час працевлаштування осіб, які мають статус учасника бойових дій чи осіб з інвалідністю внаслідок війни, вважаємо, що такий статус не може замінювати базові критерії професійної придатності, а соціальні гарантії для ветеранів повинні реалізовуватися без ризику для ефективності державної служби.

Запропоновані зміни фактично позбавляють суб'єкта призначення можливості здійснювати добір персоналу та оцінювати професійну компетентність кандидатів, яка, відповідно до Закону України «Про державну службу», полягає у здатності особи в межах визначених за посадою повноважень застосовувати спеціальні знання, уміння та навички, виявляти відповідні моральні та ділові якості для належного виконання встановлених завдань і обов'язків, навчання, професійного та особистісного розвитку.

Відтак, призначення має залишатися результатом оцінки професійної компетентності кандидата принаймні шляхом співбесіди, а роботодавець повинен зберігати право приймати рішення з урахуванням потреб державного органу з метою забезпечення виконання покладених на державний орган завдань.

Крім того, формулювання законопроекту щодо призначення «автоматично на наявну вакантну посаду за поданою заявою» створюють передумови щодо правової невизначеності і дискусійності застосування законодавства щодо права роботодавця вимагати інші документи для прийняття рішення щодо призначення, які передбачені чинним законодавством і необхідні для реалізації трудових прав та обов'язків, а також забезпечення інших вимог законодавства, наприклад щодо перебування на військовому обліку, подання до призначення сертифіката про рівень володіння державною мовою, підтвердження відповідності вимогам до осіб, які претендують на вступ до державної служби, визначених статтею 20 Закону України «Про державну службу» тощо.

НКЕК зазначило, що в цілому підтримує законодавчу ініціативу, спрямовану на соціальну адаптацію ветеранів війни після демобілізації, проте слід звернути увагу на необхідності збалансувати соціальні гарантії з вимогами до професійності державної служби та недопущення соціального напруження через неузгодженість норм права.

Таким чином, запропоновані зміни до статті 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» потребують доопрацювання з урахуванням того, що статус ветерана не може бути єдиною підставою для автоматичного призначення на державну службу, а має поєднуватися з підтвердженою відповідністю кваліфікаційним вимогам.

2. Щодо запропонованих законопроектом змін до статті 20 Закону України «Про державну службу» слід зазначити, що чинна редакція вказаної статті встановлює чіткі вимоги щодо стажу роботи та компетентності для кожної категорії посад.

У свою чергу, законопроектом пропонується включення статусу учасника бойових дій як альтернативи досвіду, що фактично підміняє кваліфікаційні вимоги та професійну компетентність. Таким чином, у майбутньому можливе призначення на посади категорій «А» і «Б» осіб без необхідного управлінського досвіду, що не узгоджується з визначеними Законом України «Про державну службу» принципами професіоналізму та політичної нейтральності держслужби.

З урахуванням зазначеного пропонуємо доопрацювати запропоновані законопроектом зміни у цій частині, залишивши вимоги до стажу роботи і для учасників бойових дій, а статус ветерана враховувати лише як додаткову перевагу у разі набрання рівної кількості балів або підставу для державного фінансування програм перепідготовки/навчання таких осіб.

Народні депутати України - члени Комітету при обговоренні законопроекту зазначили, що реалізація положень законопроекту сприятиме зниженню рівня безробіття серед ветеранів після їх демобілізації, підвищенню економічної активності демобілізованих осіб, зменшенню соціальної напруги в

суспільстві та зміцненню довіри до держави, а також утвердженню принципів гідного ставлення до захисників України, але зважаючи на вищезазначені пропозиції та зауваження законопроект потребує доопрацювання.

Враховуючи наведене, за результатами обговорення Комітет ухвалив:

1. Рекомендувати Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів врахувати висловлені пропозиції та зауваження під час підготовки та розгляду проекту Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення механізму працевлаштування та збереження рівня доходу учасників бойових дій (включаючи осіб, які мають статус особи з інвалідністю внаслідок війни) після демобілізації (реєстр. № 13180-д від 08.08.2025), поданого народним депутатом України Третяковою Г.М. та іншими народними депутатами України.

2. Направити висновок Комітету про розгляд зазначеного законопроекту до Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів.

Голова Комітету

М. КРЯЧКО